

سنگ مزارهای منطقه بلورد

(مطالعه ای با رویکرد مردم شناسی هنر)

مؤلفین:

زهیر مسیح بلادی، فاطمه بلوردی

ناشر:

مرکز کرمان شناسی با همکاری بنیاد ایران شناسی

سرشناسه: بلوردی، زهیر مصطفی، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدید آور: سنگ مزارهای منطقه بلورد: (مطالعه ای با رویکرد مردم شناسی هنر) /
 نویسنده زهیر مصطفی بلوردی
 مشخصات نشر: کرمان: مرکز کرمان شناسی؛ تهران: بنیاد ایران شناسی، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۶ ص. شابک: ۱-۸۹-۶۱۷۴-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا موضوع: گورها و گورستان ها - ایران - بلورد
 موضوع: Cemeteries—Iran—Balvard (Iran)
 موضوع: گورنشته ها - ایران - بلورد Epitaphs—Iran—Balvard (Iran)
 شناسه افزوده: بلوردی، فاطمه، ۱۳۶۸ - شناسه افزوده: Balvardi, Fatemeh
 شناسه افزوده: مرکز کرمان شناسی شناسه افزوده: بنیاد ایران شناسی
 رده بندی کنگ: ۱۳۰۰ / ۵۶ / ۲۰۷۵ DSR
 رده بندی: ۳۶ / ۹۵۵ شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۷۱۸۳۵

بنیاد ایران شناسی

عنوان کتاب:	سنگ مزارهای بلورد (مطالعه ای با رویکرد مردم شناسی هنر)
مؤلفین:	زهیر مصطفی بلوردی، فاطمه بلوردی
ناشر:	مرکز کرمان شناسی با همکاری بنیاد ایران شناسی
مدیر مسئول:	سید محمدعلی گلابزاده
تنظیم، صفحه آرایی:	لیلا گهرگزی
طرح روی جلد:	فاطمه بلوردی
شابک:	۱-۸۹-۶۱۷۴-۶۰۰-۹۷۸
شماره انتشار:	دویست و هشتاد و شش (۲۸۶)
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۸
قیمت:	۳۰۰۰۰ ریال
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
چاپ و صحافی:	هنگام

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۷	مقدمه ناشر
۹	پیشگفتار
۱۳	کلیات
۱۵	۱. مقدمه
۱۷	۲. موقعیت جغرافیایی
۲۱	۳. پیشینه حجاری و آیین تدفین
۲۵	۴. راهبرد مطالعاتی کتاب
۲۷	عناصر و فضای کالبدی سنگ مرمر
۲۹	۱. نوع حجاری و پرداخت
۳۰	۱-۱. نوع حجاری ها
۳۵	۲-۱. نوع پرداخت
۳۹	۲. شکل و پیکره بندی
۴۰	۱-۲. سنگ های چهارگوش
۴۴	۲-۲. سنگ محرابی
۴۶	۳-۲. سنگ های ترکیبی
۴۸	۳. چیدمان و استقرار
۴۸	۱-۳. سنگ چین ساده
۴۹	۲-۳. سنگ مزارهای یک تکه

۵۵	۴. نقش نگارها
۵۶	۴-۱. کادر و نقوش هندسی
۶۵	۴-۲. نقش های گیاهی
۷۶	۴-۳. نقش های حیوانی - انسانی
۷۷	۵. نوشتار و آرایش خطوط
۷۸	۵-۱. سراج سنگ
۷۹	۵-۲. متن اصلی سنگ
۸۳	۵-۳. حاشیه نوشت سنگ مزارها
۸۵	گنجینه های اساسی فرهنگ
۸۷	نشانه های هویت فردی
۹۱	منابع
۹۳	پیوست

پیشگفتار

مرگ در تمامی جوامع دارای مجموعه ای از آیین ها و جلوه های گوناگون است. از باورها، مراسم و سرودها گرفته تا خلق آثاری همچون مجسمه، نقاشی و آثار مصور سنگی، همگی می تواند ناشی از توجه به مرگ باشد. از قدیم الایام پس از وقوع مرگ و رعایت حدود شرعی دفن و خاک سپاری، بسته به آداب و رسوم هر گروه و سرزمین، برای نشان دار کردن رجا، ماندن مکان دفن، علامت هایی بر مزار می گذاشتند. این نشانه ها از ساده ترین شکل، یعنی برجسته سازی قبر و گذاشتن سنگ و چرب، آغاز و به ساختن قبرهای بزرگ و مقبره های آنچنانی با تزئینات و سنگ قبرهای گران قیمت ختم می شد. در حقیقت، قرار گرفتن شایسته از نشانه ها بر روی مزارها ارتباط خاصی با زندگی انسان ها داشته و زمینه با ارزشی برای به تصویر در آوردن افکار مردمان فراهم می کرده است؛ افکاری که در عبور از بستر تاریخی، بی اختیار ذهن ما

انسان‌های امروزی را به یاد برخی از مفاهیم اجتماعی - فرهنگی می‌اندازد. از این رو، تماشای یک قبرستان یا مزار علاوه بر جنبه عبرت، مایه الهام نیز هست. به طوری که هر سنگ قبر یک سند تاریخی کامل و نمایش دهندهٔ صحنه‌هایی از تاریخ، هنر، افکار و زندگی مردم هر منطقه بوده که می‌توان با مطالعهٔ آن‌ها به جنبه‌های باشکوهی از فرهنگ مردمان گذشته رسید. کتاب حاضر با این نگاه، بررسی «سنگ مزارهای قبرستان‌های تاریخی» منطقهٔ بلورد را مورد توجه قرار داده، بتانی، هر چند اندک، غبار ابهام و فراموشی را از ریشه‌های تاریخی آن برآید.

کتاب دارای سه قسمت اصلی است؛ دلیل قدمت موضوع سنگ مزارها، فصل اول با مقدمه‌ای دربارهٔ اهمیت کار، به وضعیت جغرافیایی و تاریخی منطقه، پیشینهٔ حجاری و کاربردهای مطالعاتی کتاب می‌پردازد. در فصل دوم به عنوان مفصل‌ترین بخش کتاب، ویژگی‌های سنگ مزارهای منطقه از نظر «نوع حجاری»، «شکل و پیکرهٔ سنگ»، «نحوه استقرار»، «نقش‌ها و مفاهیم تصاویر سنگ‌ها» و «نوشتار و آرایش خطوط» ارائه می‌شود. فصل آخر هم به جایگاه سنگ مزارها و اهمیت آن‌ها به عنوان بستر ظهور «هویت» و

«فرهنگ منطقه» توجه می‌کند. همچنین از آن جایی که نقش‌ها و نوشته‌های سنگ مزارها علاوه بر معانی رمزگونه‌شان، از طریق ظاهرشان جلب توجه می‌کنند؛ کتاب با تصاویر بسیاری مستند شده است.

در جریان کار، مشاوره دقیق و حمایت‌های صمیمانه بزرگانی چون: دکتر داربست کاظمی، «دکتر مهرداد چترایی»، «دکتر زهره احمدی پور انان»، «حاج یوسف رحمانی» و «حمید دهقانی» دبیر محترم سلسله همایش‌های تاریخی و فرهنگی جنوب ایران در خواندن نوشته‌های سنگ مزارها، طبعاً دل‌گرمی ما بودند و البته زحمات و مهارت «فاطمه بلوردی» در ایرایش نرم افزاری تصاویر سنگ‌ها و طراحی مجدد نگاره‌ها بر روی کاغذ و همچنین عکاسی برخی سنگ‌ها قابل توجه است. در این راه قرار بردار تصاویر دوست گرانقدرمان آقای «محسن اسدی زیدآبادی» استفاده کردیم. اما ایشان به دلایل شخصی که بر ما نیز محترم است از همکاری منصرف شدند؛ از این رو تصاویری دیگر جایگزین شدند.

در آخر، تمامی بزرگوارانی که افتخار مصاحبت با ایشان را داشتیم؛ از زنده یاد امیدعلی غیوری، زنده یاد یدالله جهان پناه، دکتر

محمدعلی معینی فر، مسعود بلوردی، مرتضی افشار، محمد مهدی بلوردی، صادق سیوندی، سیدحسن حسینی، سیداحمد هاشمی مدنی، مهدی خالویی نژاد و بویژه آقای ذبیح الله بلوردی که مهر کمک ها و مشاوره های ارزنده شان همراهان بود و همچنین از دوستان مرکز درمان شناسی سید محمدعلی گلابزاده، خانم ها لیلا گهرگزی، تقی زاده رشم، مدینی سپاسگزاریم.

زهیر مصطفی بلوردی

تابستان ۱۳۹۸